

Innst. S. nr. 89

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument nr. 8:61 (2006-2007)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Elisabeth Aspaker og Bent Høie om å legge til rette for økt analysekapasitet for DNA, styrket nasjonal kompetanse og økt oppklaring av kriminalitet

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Elisabeth Aspaker og Bent Høie fremsatte 29. mars 2007 følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at nasjonal kompetanse og kapasitet innen DNA-tjenester kan styrkes.
2. Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at kun akkrediterte laboratorier utfører DNA-analyser, og at det legges til rette for at også akkrediterte private aktører kan analysere DNA.
3. Stortinget ber Regjeringen avklare forholdet til anskaffelsesregelverket hva angår DNA-tjenester."

Forslagsstillerne ønsker en utvidelse av DNA-registeret for å oppklare mer vinningskriminalitet, grovere organisert kriminalitet, samt gjengkriminaliteten som man har sett utvikle seg over tid. På tross av at også justisministeren ved en rekke anledninger har understreket behovet for en slik utvidelse av DNA-registeret, har ikke Regjeringen etter forslagsstillerne mening utformet en politikk for hvordan man skal håndtere det økte prøvetilfanget som forutsettes analysert i en situasjon hvor behandlingstiden allerede er uakseptabelt høy.

Forslagsstillerne ser det derfor som nødvendig at Stortinget inviteres til å diskutere på hvilken måte DNA-tjenester skal organiseres for fremtiden, med

sikte på å legge til rette for at nasjonal kompetanse og kapasitet innen DNA-tjenester styrkes, at det legges til rette for at også akkrediterte private aktører kan analysere DNA, samt at forholdet til anskaffelsesregelverket avklares.

Forslagsstillerne viser til at Ot.prp. nr. 19 (2006-2007) om lov om endringer i straffeprosessloven (utvidelse av DNA-registeret) er oversendt Stortinget og etter planen skal behandles høsten 2007. Denne foreslåtte utvidelsen av politiets DNA-register vil kunne medføre store muligheter i forhold til å oppklare mer kriminalitet, men proposisjonen sier ingenting om hvem som skal gjennomføre DNA-analyser til det utvidede DNA-registeret.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at det må legges til rette for at flere aktører kan utføre denne type analysearbeid i pakt med f.eks. politiets ønske. Dette er viktig for å sikre økt kapasitet og bedre rettssikkerhet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Morten Ørsal Johansen, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, mener forslagsstillerne tar opp viktige problemstillinger knyttet til analysekapasitet for DNA og mulighetene for økt oppklaring av kriminalitet.

Komiteen vil understreke viktigheten av at det til enhver tid finnes tilstrekkelig analysekapasitet knyttet til rettsmedisinske analyser og viktigheten av at disse har god kvalitet og utføres på en slik måte at de ivaretar de rettssikkerhetsmessige hensyn. Regjeringens foreslåtte utvidelse av DNA-registeret vil kunne medføre et langt større behov for analysekapasitet enn i dag. Komiteen har merket seg at Regjeringen i St.prp. nr.

1 (2007-2008) har foreslått bevilget 64 mill. kroner til økt satsing på DNA i etterforskningen, og legger opp til sentral finansiering av DNA-analyser.

Komiteen viser til initiativet fra Universitetet i Tromsø og Universitetssykehuset Nord-Norge om etablering av et rettsgenetisk laboratorium i Tromsø. En slik etablering vil kunne gi økt analysekapasitet, i tillegg til sunn akademisk konkurranse relatert til forskning, utdanning og drift. I tillegg vil det kunne gi grunnlag for en alternativ, norsktalende sakkyndig-funksjon ("second opinion").

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at myndighetenes strengeste tvangsutøvelse skal være en offentlig oppgave. Behandling og analyse av DNA-spor i straffesaker er håndtering av bevismateriale. Flertallet vil i denne sammenheng fremheve det prinsipielt viktige i at politi- og påtalemyndigheten opptrer uavhengig av kommersielle interesser.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at spørsmål knyttet til anskaffelsesregelverk hva angår DNA-tjenester, dermed ikke vil ha praktisk interesse.

Komiteen har merket seg at Regjeringen, i brev fra Justisdepartementet til justiskomiteen 17. oktober 2007, uttaler at arbeidet med akkreditering av RMI vil bli prioritert. Brevet følger vedlagt.

Komiteen viser for øvrig til merknadene til Ot.prp. nr. 19 (2006-2007) Om lov om endringer i straffeprosessloven (utvidelse av DNA-registeret).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette tiltak slik at RMI kan akkrediteres snarest mulig og samtidig legge til rette for at andre akkrediterte laboratorier også kan foreta DNA-analyser."

Disse medlemmer viser til behovet for at det legges til rette for økt analysekapasitet for DNA, styrket nasjonal kompetanse og økt oppklaring av kriminalitet. Disse medlemmer mener det må legges til rette for at flere aktører kan utføre denne type analysearbeid og viser til at dette er et ønske også fra politifolk som ønsker raskere analysesvar enn dagens praksis gir. Disse medlemmer legger til grunn at dette er viktig for å sikre økt kapasitet og bedre rettssikkerhet.

Komiteens medlemmer fra Høyre registrerer at Regjeringen også i dette spørsmålet lar ideologiske kortslutninger gå foran hensynet til best mulig kvalitet på de tjenestene som tilbys, på samme måte som man har sett hva angår bruk av for eksempel private barnevernsinstitusjoner, rehabiliteringstilbud mv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre tillater seg å stille spørsmål ved hvorvidt proposisjonen gir et dekkende bilde av situasjonen når kapasiteten ved RMI beskrives.

Disse medlemmer er i tvil om de midlene som bevilges til økt satsing på DNA i etterforskningen, vil være tilstrekkelig til å innfri de ambisjonene som et samlet storting har på dette området. Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag om sentral finansiering av DNA-analyser og den forsinkede økning i bevilgninger i forslaget til statsbudsjettet for 2008, men forutsetter at det tas høyde for økte bevilgninger i årene fremover. Disse medlemmer merker seg videre Regjeringens motvilje til å bidra til at sektorens samlede ressurser utnyttes mer effektivt, at unødvendig bruk av varetektsfengsling reduseres og at flere aktører kan bidra til større rettssikkerhet. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen med dette viser manglende evne til å ta innover seg at utfordringene knyttet til at utvidelsen av DNA-registeret vil kunne medføre behov for over 40 000 analyser, dvs. langt flere enn det RMI med dagens saksbehandlingstid og store administrasjonskostnader greier å håndtere. Disse medlemmer viser også til initiativet fra det faglige miljøet i Tromsø om etablering av et rettsgenetisk laboratorium i Tromsø, og stiller seg svært positive til flere kompetansemiljøer på området. Disse medlemmer registrerer også at Regjeringen ikke tar seg tid til å avklare anskaffelsesregelverkets forhold til DNA-tjenester.

Komiteens medlemmer fra Høyre legger videre til grunn at flertallet i sine merknader legger en besynderlig argumentasjon til grunn når det vises til at myndighetenes strengeste tvangsutøvelse skal være en offentlig oppgave. Det er prinsipielt viktig at myndighetenes strengeste tvangsutøvelse skjer i offentlig regi. Disse medlemmer legger imidlertid til grunn at spørsmålet om gjennomføringen av analyse av DNA er et annet spørsmål enn spørsmålet om selve innhentingen av DNA-materialet. Avslutningsvis finner disse medlemmer det forstemmende å registrere stempelingen av de allerede eksisterende fagmiljøene utelukkende som "kommersielle interesser" som underforstått ikke følger angitte lover og regler for personvern, rettssikkerhet og faglige krav som burde være utgangspunktet for enhver diskusjon om analysekapasitet.

Etter komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiets og Høyres oppfatning er for eksempel GENA et verdifullt tilskudd for å sikre nasjonal kompetanse og kapasitet på området. Ved å åpne for flere kvalifiserte leverandører ved siden av RMI, mener disse medlemmer at det legges bedre til rette for å løse kapasitetsbehovet, analysekostnadene vil reduseres og bidra til å gjøre strafferettspleien mer effektiv.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at nasjonal kompetanse og kapasitet innen DNA-tjenester kan styrkes."

"Stortinget ber Regjeringen avklare forholdet til anskaffelsesregelverket hva angår DNA-tjenester."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen iverksette tiltak slik at RMI kan akkrediteres snarest mulig og samtidig legge til rette for at andre akkrediterte laboratorier også kan foreta DNA analyser.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at nasjonal kompetanse og kapasitet innen DNA-tjenester kan styrkes.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen avklare forholdet til anskaffelsesregelverket hva angår DNA-tjenester.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:61 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Elisabeth Aspaker og Bent Høie om å legge til rette for økt analysekapasitet for DNA, styrket nasjonal kompetanse og økt oppklaring av kriminalitet - vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 6. desember 2007

Anne Marit Bjørnflaten
leder

Thomas Breen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Justisdepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 17. oktober 2007

Vedrørende dok.nr.8:61 (2006-2007) - Forslag om å legge til rette for økt analysekapasitet for DNA, styrket nasjonal kompetanse og økt oppklaring av kriminalitet

Jeg viser til brev 5. oktober 2007 fra Stortingets justiskomite v/leder Anne Marit Bjørnflaten, vedlagt dok.nr.8:61 (2006-2007) - Representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Elisabeth Aspaker og Bent Høie om ovenstående.

Analyse av DNA er et viktig redskap for politiet i oppklaring av kriminalitet. Det er nødvendig at også norsk politi har effektive redskap, både i kampen mot den alvorlig kriminalitet og hverdagskriminalitet. Dette er det bred politisk enighet om. Derfor var tilrettelegging for økt bruk av DNA som bevis ett av punktene i Soria Moria-erklæringen. Regjeringen har fulgt opp dette i St.prp nr. 1 (2007-2008) og i Ot.prp nr. 19 (2006-2007) som er til behandling i Stortinget.

Regjeringen foreslår i budsjettet for 2008 at 64 millioner kroner går til økt satsing på bruk av DNA i etterforskningen og legger opp til en sentral finansiering av DNA-analyser. En sentral finansiering av DNA-analyser skal bidra til at det er kriminalitet og ikke økonomi i politidistriktene som avgjør bruk av DNA. Tall fra Politidirektoratet viser at distriktene hadde en utgift på om lag 20 millioner til dette i 2006. Politidistriktene vil få tilført kompetanse og materiell, slik at de effektivt kan bidra til å bygge opp et DNA-register som vil bli et viktig redskap, både i bekjempelsen av hverdagskriminalitet og den mest alvorlige kriminalitet i samfunnet. Tjenestemenn i operativ tjeneste, vil få utdannelse i sikring av DNA-spor på åsteder. Grunnutdanningen ved Politihøgskolen (PHS) vil sikre at de studenter som uteksamineres fra PHS, vil ha grunnleggende kompetanse i sikring av DNA-spor.

Både KRIPOS og RMI vil få økt bemanning slik at både analysene og den øvrige saksbehandlingen av innsendt materiale kan bli effektiv og kvalitetskontrollert. Det vil bli foreta investeringer i nytt og effektivt utstyr til RMI, slik at man blir i stand til å håndtere den forventede økte mengden av analyser fra politiet. Organisering av RMI er under vurdering. Tilrettelegging for utvidet prøvetaking forutsetter en grundig forberedelse før iverksetting. I den anledning har Politidirektoratet startet opp et forprosjekt til DNA- prosjektet. Forprosjektet skal forberede en rask og effektiv oppstart av DNA prosjektet i uke 1. 2008. DNA- prosjektet skal avsluttes 30.08.2008.

En av de viktigste delene av DNA-prosjektet er innføring av datastøtte for saksbehandlingen av DNA. Dette skal bl.a. ivareta en effektiv samhandling mellom politidistriktene, KRIPOS og RMI.

Kvalitet så vel som behandlingstid i disse sakene er avhengig av at alle ledd i prosessen fungerer godt. Det vil bli lagt stor vekt på kvalitetssikring av hele proses-

sen, fra prøvetaking, innsending, analyse og fram til analyseresultatet foreligger. Samarbeidet mellom RMI og politiet skal i tillegg videreutvikles.

Kapasiteten ved RMI når det gjelder referanseprøver i betydningen personprøver til identitetsregisteret er per i dag tilfredsstillende. Analysene av personprøver er i dag å jour. Sammenliknet med undersøkelse og analyse av biologiske spor, er analyse av personprøver i stor grad automatisert og krever derfor lite personellressurser.

I følge Politidirektoratet har RMI opplyst at de følger de prioriteringer de får på sakene fra politiet, dvs. der det er fengslingsfrister og der det er viktig i forhold til etterforskningen, enten i innledende fase eller i taktisk sammenheng, f. eks viktige avhør. I tillegg prioriteres barnesaker og identifiseringssaker.

Det er usikkert hvor mange person- og sporprøver som årlig vil sendes fra politidistriktene med bakgrunn i forslaget i Ot.prp. nr. 19 (2006-2007). Det vil bli en gradvis utviding og en skrittvis opptrapping av registreringsadgangen. Det vil bli gitt nærmere retningslinjer om hvilke kategorier forbrytelser som skal danne grunnlag for registrering. Målet er en betydelig utvidelse i bruken av DNA sammenliknet med i dag.

Regjeringen går i Soria Moria-erklæringen inn for at myndighetenes strengeste tvangsutøvelse skal være en offentlig oppgave. Vi ønsker derfor at DNA - analyser for politiet og påtalemyndigheten i straffesaker skal skje uavhengig av kommersielle interesser. Riksadvokaten og Politiets fellesforbund deler dette standpunktet

Som riksadvokaten skriver i sin høringsuttalelse av 16 april d.å. så *"..impliserer behandlingen og analysen av DNA-spor i straffesaker rettsikkerhetsmessige hensyn i vid forstand - det er tale om håndtering av bevismateriale - som er vesentlig annerledes enn de personvernenssyn som generelt gjør seg gjeldende for arbeid med analyser av prøver som er tatt (forbindelse med ordinære helseundersøkelser."*

I dag fins det ikke metoder som kan konkurrere med DNA-analysen når det gjelder både effektivitet og troverdighet. Imidlertid vet vi også at DNA-bevis kan være beheftet med usikkerhet. Det kan tale for en bedre tilrettelegging av "second opinion" enn i dag. I dag er det Den rettsmedisinske kommisjon (DRK) som kvalitetssikrer det faglige skjønn som ligger i avgitte sakkyndigvurderinger. Det er derfor viktig at DRK har kvalifiserte, habile medlemmer for å fylle sin funksjon. Dette har DRK i dag løst ved at de i tillegg til å ha et medlem fra universitetet i København, har rekruttert kvalifiserte medisinske genetiker til gruppen. Departementet vurderer, bla. i samarbeid med DRK, behovet for ytterligere styrking av oppgaven som DRK utfører.

På den bakgrunn har Justisdepartementet følgende bemerkninger til de enkelte forslag:

1.

Regjeringen legger i St.prp. nr. 1 (2007-2008) og Ot.prp. nr.19. (2006-2007) til rette for økt bruk av DNA som bevis i straffesaker.

2 og 3.

Ingen av analyseprosessene ved RMI er akkreditert etter ISO-systemet. Instituttet arbeider etter metoder som er anerkjent innenfor internasjonale organisasjo-

ner som European DNA Profiling Group (EDNAP), European Network of Forensic Science (ENFSI) og Interpol. Arbeidet med akkreditering av RMI vil bli prioritert. Denne regjeringen ønsker ikke å kommersialisere DNA-analyser som utføres av RMI for politiet og påtalemyndigheten straffesaker. Anskaffelsesregelverket vurderes derfor ikke å få anvendelse for disse anskaffelsene.

